

14 ta' Jannar, 1954.

Imballef:

L-Onor. Dr. T. Gouder, LL. D.

Francis Cardona *versus* Salvatore Bonnici**Monopolju — Industrija — Danni — Penali — Konfiska —****Art. 6, 10 u 11 tal-Kap. 89.**

Il-Liġi dwar l-Inkoraggjiment ta' Industriji Godda tagħti lill-Miġel-
lenza Tiegħu l-Gvernatur il-fakolta li jagħti dritt esklużiv biex
jiju stabbiliti, operati u mantenuti, industriji godda f'Malta u
d-Dipendenzi Tagħha, għal certu żmien u taħt certi kondizzjoni:
jiġet li jiju indikati fil-koncessjoni. U kull min, b'qerq, jikser
koncessjoni simili, huwa ssaġġett, fuq talba tal-koncessjonarju,
għall-ħlas tal-danni u l-interessi, jew għall-ħlas ta' penali, jew
għar-radd tal-qliegħ li jkun għamel bil-ksur tal-koncessjoni.

Il-Qorti tista' wkoll, fuq talba tal-koncessjonarju, tordna li l-makni
jew mezz oħra industrijali użati fil-ksur tal-koncessjoni jigu
konfiskati, kollha jew b'certa minnhom, jew mogħtija bi proprietu
lill-koncessjonarju, bla ħsara ta' kull kumpens ieħor. Imma dan
il-konfiska hiju mholltija fid-diskrezzjoni tal-Qorti; u l-Qorti mhix
obligata tordnaha bilfors, ikun u x'ikun l-mezz adoperati fil-
ksur tal-koncessjoni. Għad din il-konfiska mhix piena, imma
mezz ta' prevenzjoni ta' vjolazzjonijiet ulterjuri tal-koncessjoni.
Fil-każ preżenti, il-Qorti dehertha li ma kienx hemm lok li tiġi ord-
nata din il-konfiska.

Il-Qorti — Raġ l-att ta' citazzjoni li bih l-atur, wara li
ppremetta illi hu għandu l-monopolju biex jimmanifattura bo-
roż tan-nisa bi kwalunkwe materjal, ad eċċezzjoni ta' drapp ta'
Malta u, jow, karta, kif jidher mill-Gazzetta tal-Gvern numru
9937 (avviż 379 tal-1950); u illi l-konvenut, b'qerq, qiegħed
jimmanifattura boroż tan-nisa ("handbags") li huma kom-
priżi l'dan il-monopolju u b'hekk kisirha l-koncessjoni ta' l-
istess monopolju; talab, prevja l'każ ta' bżonn id-dikjarazzjo-
ni illi l-konvenut qiegħed, b'qerq, jimmanifattura boroż tan-
nisa ("handbags") li l-manifattura tagħhom hi ja projbita in
virtu tal-monopolju konċess lilu, illi l-istess konvenut jiġi kun-
dannat iħallas lilu dik is-somma li tiġi stabbilita, bħala penali-

ghat-tenur ta' l-art. 10 tal-Kap. 89 — "Inkoraggiment ta' Industriji Godda"; u li jiġi ordnat li l-makni jew mezzi industrijali wżati fil-ksur tal-koncessjoni jiġu konfiskati jew mogħtija bi proprjetà lillu, skond l-art. 11 tal-liġi ċitata. Bl-ispejjez;

Omissis;

Tikkunsidra;

Illi fil-11 ta' Lulju 1950 gie mogħti lill-attur id-dritt esklużiv li jistabbilixxi, jopera u jimmantjeni, f'Malta u d-Dipendenzi Tagħha, industrija għall-manifattura ta' "handbags" magħmula minn kull materjal, barra minn drapp ta' Malta, u, jew, karta, għal perijodu ta' sebgħa snin mill-imsemminja data, u taħt il-kondizzjonijiet indikati fil-koncessjoni (avviż nru. 379 tal-14 ta' Lulju 1950, Gazzetta tal-Gvern ta' l-istess data). Dan id-dritt gie mogħti lill-attur mill-Eċċellenza Tiegħu l-Gvernatur ta' dawn il-Gżejjer in eżerċizzju tal-poteri lillu konferiti bl-art. 6 ta' l-Att dwar l-Inkoraggiment ta' Industriji Godda (Kap. 89 Edna Riveduta);

Illi jirriżulta mill-provoki u mill-istess testimonjanza tal-konvenut, li dana kiser b'qerq, din il-koncessjoni magħmula favur l-attur. Il-konvenut, difatti, xheh.....;

Tikkunsidra;

Illi, skond il-liġi ċitata, kull min b'qerq, jikser il-koncessjoni, fuq talba tal-koncessjonarju jiġi kundannat minn din il-Qorti għall-ħlas tad-danni u l-mgħaxxijiet, jew għall-ħlas ta' penali ta' mhux anqas minn £10 u mhux iżjed minn £500, jew għar-radd tal-qiegħ kollu li jkun għamel bil-ksur tal-koncessjoni (art. 10);

Illi, skond l-istess liġi, f'dan il-każ il-Qorti tista', fuq talba ta' l-attur, tordna li l-makni jew mezzi oħra industrijali wżati fil-ksur tal-koncessjoni jiġu konfiskati, kollha jew biċċa minnhom, jew mogħtija bi proprjetà lill-koncessjonarju, bla ħsara ta' kull kumpens ieħor kif stabbilit fid-dispożizzjoni ta' qabel (art. 11);

Illi, riferibiliment għal din id-dispożizzjoni kontenuta fl-art. 11 tal-liġi ċitata, il-kelma "tista" — fit-test ingliż "may" — f'dispożizzjonijiet legiſlativi, speċjalment f'liġijiet ingliżi, għandha kultant l-istess forza ta' "shall"; però, fil-każ ta' l-imsemmi artikolu tal-liġi jidher li l-Qorti ma għan-

biex bilfors tordna l-konfiska, jew il-konsenja lill-konċessjonarju, tal-makni jew mezzi industrijali kollha indistintament, huma x'inhuma, użati fil-ksur tal-konċessjoni. U difatti l-istess dispożizzjoni tal-ligi tballi fid-diskrezzjoni tal-Qorti, jekk tordnax il-konfiska, jew il-konsenja lill-konċessjonarju, tal-makni jew mezzi industrijali, kollha jew biċċa minnhom, għar-raġunijiet evidenti illi l-konfiska jew il-konsenja mhix piena, imma mezz ta' prevenzjoni ta' vjolazzjoni ulterjuri tal-konċessjoni; u jista' jagħti każ li jkunu ġew użati makni, jew parti ta' makni, jew mezzi mhux propriji għal dik l-industrija, li bil-konfiska tagħhom ma jiġix kwindi raġġunt l-iskop li tiġi evitata l-vjolazzjoni tal-konċessjoni tad-dritt esklużiv ta' l-eżerċizzju ta' dik l-industrija. Mid-Debates ta' l-Assemblea Legislativa jirriżulta illi l-Ministru — l-Onorevole Dottor Enrico Mizzi — li ressaq il-ligi, spjega, meta mexxa d-dispożizzjoni in diżamina, illi "la confisca delle macchine, ecc. è naturalmente uno dei mezzi per prevenire la violazione della concessione. Essa è necessaria per garantire al concessionario il frutto del suo lavoro". L-iskop ta' l-ordni tal-Qorti hu, kwindi, il-prevenzjoni ta' vjolazzjonijiet ulterjuri;

Għall-analogija, jista' jiġi wkoll f'dan il-pont riportat dak li jingħad fil-Halsbury in konnessjoni ma' "Patents and Inventions", taht l-intestatura "Delivery up or Destruction of Infringing Articles": — "A successful plaintiff is entitled to an order for delivery up or destruction of all infringing articles within the defendant's possession or control; but since the object of such an order is to prevent further infringements, and not to punish the defendant, the order will, where possible, be restricted to removal and delivery up of infringing parts" (Vol. 24, page 693);

Tikkunsidra;

Illi mill-provi jirriżulta li l-mezzi wżati mill-konvenut biex jikkonfezzjona l-boroż li bil-manifattura tagħhom huwa vvijola l-konċessjoni kienu tnalja zġhira komuni u makna tal-hjata użwali (fol. 14 tergo). Konformement għal dak li fuq ġie rilevat, dawn ma għandhomx jiġu konfiskati, jew mogħtijin lill-konvenut; għar-raġuni li l-konfiska jew il-konsenja tagħhom mhix neċessarja, fil-fehma tal-Qorti, biex il-konve-

nut ma jkserx ulterjorment il-koncessjoni. It-talba għall-konfiska jew konsenja tagħhom lill-konvenut ma tigix, kwindi, akkolta; iżda l-ispejjeż relattivi ma għandux ibatihom l-attur, għaliex dana ma kienx jaf f'hix kienu jikkonsistu l-mezzi adoperati, u kellu d-dritt, skond il-liġi, għall-ordni tal-konfiska jew konsenja ta' daww il-makni u strumenti li l-konfiska jew il-konsenja tagħhom tkun neċessarja għalbiex ikollu l-garanzija li ma jgix ulterjorment miksura il-fuq imsemmi dritt esklużiv tiegħu;

Illi, riferibilment għall-kalkolu tal-penali li nkorra l-konvenut billi kiser l-imsemmija koncessjoni favur l-attur, mix-xhieda tal-konvenut jirriżulta li dan hadem xi hamsin borża (fol. 14 tergo); u mix-xhieda ta' l-attur jirriżulta li l-profitt li dana jagħmel b'kull borża li jadedem ivarja minn hames xelini għal nofs lira (fol. 15). Mela, jekk wiehed "arbitrio boni viri" jiehu l-medja tal-qliegħ li l-attur jagħmel b'kull borża li jimmannifattura, jiġifieri 7s. 6d., u jzid xi erba' jew hames borroż man-numru approssimativament mogħti mill-konvenut tal-borroż minn manifatturati, billi wiehed għandu raġjonevolment jahseb li l-konvenut aktarx żamm ruħu fil-baxx, għandu jikkunsidra bhala adegwata għall-każ penali ta' £21;

Għall-motivi premissi:

Tiddecidi għat-tenu ta' lewwel talba, billi tikkundanna lill-konvenut iħallas lilu, għar-raġunijiet indikati fil-parti razzjonali tas-sentenza, penali ta' £21;

Tirrespingi t-tieni talba;

Tordna illi l-ispejjeż kollha tal-kawża u relattivi jithallsu mill-konvenut.